

**ВЫХОДЗІЦЬ
ШТО-ТЫДЗЕНЬ
У ПАНЯДЗЕЛКІ**

АДРЭС РЭДАКЦЫІ
І АДМІНІСТРАЦЫІ:

Вільня, Завальная 7.

НАША НІВА

(ЗАКЛАДЗЕНА у 1906 г.)

Цана асобнага
нумэру 3 мк.

ЦАНА АБВЕСТАВ:

на 1 стран. . . . 15 мар.
на 4 „ 5 „
за радок пэгіту.

Вільня 28 кастрычніка 1920 г.

У нязвычайна важны момэнт нашага нацыянальнага жыцця пачынае нанова выхадзіць „Наша Ніва“.

Бязмала дзесяць год — ад 1906 да 1915 году працавала „Наша Ніва“, пракладаючы дарогу, па якой і пайшло разьвіццё беларускае нацыянальнае ідэі. „Наша Ніва“ фармавала гэту ідэю, выпрацоўвала і давала канкрэтную форму і змест тым яшчэ няясным пачуванням і пажаданням, якія будзіліся ў душах сыноў беларускае вёскі, радзіўшыхся і узрослых ужо пасля скасаваньня прыгоў—ў больш вольнай атмасфэры.

Збудзіўшыся ад адвечнага сву, беларускі народ пачаў прасьвятлеўшымі вачыма ўглядацца на сьвет божы, а ў той момэнт, калі валілася старая расейская імперыя, пабудаваная на ўціску народаў і тушэньні ўсялякае вольнае думкі, — ў той момэнт беларускі народ пачаў сам сваімі рукамі будаваць сабе новае жыццё, будаваць сваю незалежную дзяржаву. Такім парадкам нацыянальная ідэя папырылася і абняла беларускую дзяржаўную ідэю.

Варункі для нашага дзяржаўнага будаўніцтва склаліся аднак вельмі блягія. Бязупыннае быцьцё на Беларускай зямлі чужацкіх войск, змяняўшыся адна за адной окупацыі не далі нам магчымасьці паставіць наш дзяржаўны будынак так скоро і так лёгка, як гэта ўдалося нашым шчаслівейшым за нас суседзям. І вось цяпер усенька наша зямелька пабіта на кусочки, і на кожным куску пануе іншая, ды заўсёды чужацкая ўлада.

Гэтыя варункі прымусілі беларусаў пры кожнай уладзе шукаць спосабаў дзеля абароны калі ўжо не свае дзяржаўнае ідэі, дык прынамся нацыянальных правоў. З гэтага вынікала і рожнароднасьць тактыкі пад рожнымі окупацыямі, рожнароднасьць так званых „арыентацый“, што вельмі заблутала дзеве аснаўныя ідэі нашага адраджэньня: чыста нацыянальную, нязьменную пры ўсялякіх палітычных абставінах, і дзяржаўную, якая вымагае тактыкі, прытарнаванай да момэнту і акалічнасьцей.

Такая блутаніна не магла не адбіцца на ўсёй беларускай ідэалёгіі, зацяняючы яе асабліва ў гадох тых, хто толькі нядаўна стаў сьвядомым беларусам. Вызваліцца ад яе, разгнаць той туман, якім туманнасьць і нявыразнасьць агульнага палітычнага палажэньня спавівае ідэю нашага ўсестароннага адраджэньня, — вось мэта, якую адноўленая „Наша Ніва“ ставіць сабе ў гэты момэнт.

Старыя прапаўнікі „Нашае Нівы“ сьпярша думалі аднавіць сваю часопісь у форме мясячніка. Аднак непамясныя варункі і захват нашага штандару — нашага тытулу — літоўскім выдавецтвам у польскай мове прымусілі нас выпусціць у сьвет прыгатаваны ўжо да друку матэрыял для першага (маёвага) нумэру ў постаці „Зборніку Нашае Нівы“. Ця пер мы маем магчымасьць вярнуцца да старога формы нашага выдавецтва і будзем выпускаць „Нашу Ніву“, яктыднёвік,—на жаль, з прычыны цяжкага матэрыяльнага палажэньня, пакуль-што вельмі невялікі.

Польскія работнікі аб разьдзеле Беларусі.

Рада Работніцкіх Дэлегатаў Варшавы вынесла рэзалюцыю аб Рыжскім замірэньні. У рэзалюцыі кажацца: „Рада Работніцкіх Дэлегатаў сьвярджае, што прынятая лінія замірэньня, рассякаючы жывое цела народаў Беларускага і Украінскага, ня можа быць усходняй граніцаю Польшчы, бо ўлучэньне ў Польшчу чужых народаў грозіць Польшчы разьвіццём шовінізму і нацыянальных сварак. Асноваю для азначэньня граніцы павінен быць прынцып этнографічны“.

стаўнікі Польшчы і Расеі дзеляць гэную-ж Беларусь паміж сабой! Расея аддае палюком не сваю ўжо, а прыналежаючую Беларусі зямлю, на якую ня мае ніякіх правоў. І Польшча, ведаючы, што Расея ўжо ня мае права пралаваць чужую маемасьць, купіла гэную беларускую маемасьць ад маскаляў за пану міра з бальшавікамі.

Вось „юрыдычны“ бок польска-бальшавіцкага міра. А які будзе фактычны? Што дасць гэты мір у будучыне?

Ясна адно: незалежная Беларусь, як-бы яе ні абрэзалі з усіх бакоў, на гэныя разьдзелы свае згоды не давала. Аб гэтым яе ніхто ня пытаў! І яна ніколі ня будзе прызнаваць законнымі захваты суседзямі яе зямлі, зробленыя без яе згоды. Ведама, калі Беларусь будзе слабая, то з гэтага няпрызнаньня суседзі яе толькі пасьмяюцца. Але жыцьцё паказвае, што часам і слабы можа стацца дужым, калі зьвязацца саюзам з дужым. І хто можа цяпер сказаць, ці пакрыўджаная Беларусь і гэтак сама пакрыўджаная Украіна не пададуць адна адной руці, не пашукаюць дужых саюзнікаў і ня пойдучь аружнай сілай вярнуць тое, што ў іх незаконна ўзята?..

У палітычным жыцці Усходняе Эўропы Беларусь здаўна становіла косць нязгоды для суседзяў. Масква доўга баролася за яе з Польшчай. Ці ня суджана ёй ізноў стацца прычынай калатні між яе суседзямі? Між Літвой і Польшчай барацьба ўжо йдзе—і йдзе яна як раз аб тую частку Заходняе Беларусі, якую Савецкая Расея аддала Літве. А ўсё паказвае на тое, што ў адносінах між Польшчай і тэй Расеяй, якая абдуецца на руінах бальшавізму, пытаньне аб Беларусі доўга будзе пагражаць згодзе толькі-што замірыўшыхся нашым коштам дзяржаў.

Гвалт, учынены над Беларуссю, ня можа астацца без адпору—ў будучыне.

Ант. Навіна.

Рыжскі мір і беларускае пытаньне.

„Gazeta Krajowa“, орган, які стаіць на становішчы „Сярэдняе Літвы“, гэтак піша ў № 41 аб адносінах паміж Беларуссю і Польшчай у зьвязку з рыжскім мірам:

„Пад той час, як Польшча мае формальнае адрачэньне ад зямель на захад ад пазначанай лініі як з боку украінскага ўраду Раковскага, так і з боку ўраду Пятлоры,—яна ані ад Савецкае, ані ад На-

Трэіці раздзел Беларусі.

Усякі гвалт вызывае адпор. Гэта вельмі старая праўда, ды яна ня губляе свае паны і дагэтуль. Асабліва-ж яна мае вялікую пану для нас тады, калі мы паводле фактаў сучаснага жыцця стараемся судзіць аб будучыне.

Такі гвалт над беларускім народам становіць новы разьдзел яго зямлі паміж Савецкай Расеяй і Польшчай. І калі ён ня выкліча адпору з боку беларусаў ураджа, дык гэны адпор выявіцца ў будучыні, каторая нясе нам вострую барацьбу Беларусі з захватчыкамі яе часцей.

Беларусь кроць на кускі яе суседзі ўжо на першы раз. Першы разьдзел быў зроблены на Берасьцейскім міры, калі Нямецчына і Савецкая Расея пабілі яе на тры часткі: заходняя частка разам з Літвой аддадзена была немцам, паўдзённая павяты—Украіне, увесь усход—Маскоўшчыне. Аднак, разгром Нямецчыны антантай разьбіў Берасьцейскую ўмову, скасаваўшы гэны разьдзел. Другі разьдзел зроблены ў Маскве 12 ліпня сёл. г.: Савецкая Расея „аддала“ Літоўскай дзяр-

жаве беларускія павяты Віленскі, Ашмянскі, Лідзкі, Горалзенскі, беларускія часткі Тронкага і Сьвянцянскага, часці Віленскага і Дзісьненскага. Урэшці 12 кастрычніка сёл. г. Беларусь парэзлі на часткі трэйці раз,—і гэты разьдзел для нас самы страшны: паводле міравой умовы ў Рызе, Савецкая Расея „аддала“ Польшчы ўсю Горалзеншчыну (апрача горалзенскага павяту), Пінскі, Навагрудзкі і часці Мазырскага, Слуцкага і Менскага павятаў, урэшці бязмала ўсенькія павяты Вілейскі і Дзісьненскі. За тое ўсе беларускія землі, якія ляжаць на ўсход ад лініі разьдзелу, прызнаны і Польшчай і Савецкай Расеяй за незалежнай Беларуссю.

Нязвычайны, нячуты йшчэ ў гісторыі народаў цыннізм, злая насмешка над усялякім правам і справядлівасьцю! Польшча і Расея (Савецкая) згодліва прызнаюць незалежнасьць Беларусі, а ў сьлед за гэтым прызнаньнем, не дапускаючы прадстаўнікоў прызнанай ўжо Беларускай Рэспублікі на міравыя перагаворы, прад-

126627
42094

мястэчка; на бакавых вулічках—беларусы каталікі; праваслаўных ня шмат; яны жывуць на Віленскай вуліцы; стараверы зусім асобна пры возеры. Гэта мусіць тлумачыцца іхнімі заняткамі. Жыды—гайдляры—бліжэй да цэнтру; беларусы—да палёў, а стараверы—да рыбы.

Мястэчка беднае, трэба сказаць. Некалькі муроў, а то ўсё дзеравяныя, аднапавярхнёвыя дамы.

Гордасьць мястэчка, як усюды, касьцёл. Гэта вялізарны будынак нейкае старога архітэктуры—нявыразлівай, несметрычнай.

Астача былое славы—асталася гара, якая узвысілася над усім мястэчкам і нават над касьцёлам, як насыпаны каптур, з якое адкрыты харшы від на акалічныя вёскі і на возера. Цяпер, як гэта ведама, тут адчынялася Беларуска-Гімназія, забароненая з прыходам да мястэчка польскіх войск.

У сэнсе нацыянальным мястэчка сьвядома слаба, хаця ёсьць ужо некалькі сьвядомых шчырых беларусаў.

Дварчанін.

Паўстаньні ў Беларусі.

На прасторах Беларусі ёсьць некалькі асобных партызанскіх атрадаў якія выступаюць пад беларускім нацыянальным штандарам, змагаючыся за „Незалежную Беларускаю Народную Рэспубліку“. Выдатнейшым з такіх партызанаў ёсьць атаман, пад прозьвішчам „барон Кыш“, які сам паходзіць з Полацкага павяту, беларус-селянін. Разросшыся яго атрады занялі ўсе лясы на вярхоўі ракі Дзьвіны.

У Раслаўльскім і Месьціслаўскім павятах беларускія паўстанскія атрады арганізаваны студэнтамі Горэцкага сельскагаспадарскага інстытуту. Гэтыя атрады, аружжам падтрымоўваючы барацьбу Беларускае Рады за незалежнасьць і непадзельнасьць свае Бацькаўшчыны, выступаюць пад знакам „Пагоні“; у верасні сёл. году яны былі найбольш у ваколіцах Манастыршчыны.

З такімі-ж дэвізамі на самай усходняй Смалешчыне апэруюць беларускія атрады ў Акуліцкай пушчы і пад Смаленскам. Гэтыя атрады набываюць усё больш і больш вагі, карыстаюцца сымпатыямі сялянства, якое памагае ім харчамі і вядомі, хажае ў сябе эмісараў паўстанскіх, якія вярбуюць моладзь у баявыя атрады. Першай мэтай гэтых значных сваім лікам атрадаў было ў прошлым верасні заняць Горак і Краснага.

Моц народная, комплектуючыся ў атрады і змагаючыся за незалежнасьць і непадзельнасьць Маці-Беларусі, ніколі не пагодзіцца са зробленым у Рызе падзелам Беларускае зямлі, які адкінуў сьвятое права народу на самаазначаньне і дзяржаўнае будаўніцтва і гэткую рану нанёс беларускаму народу. Мір у Рызе ня дасць міру на Беларусі.

(Б. С.)

Заграніцай.

У Літве.

Наступленьне войск „Сярэдняе Літвы“ вызывае вялікае неспакойства у Ковенскай Літве. У Коўне чыноўнікі міністэрстваў наступаюць у войска. Робяцца новыя прызывы рэкрутаў.

Літва і Латвія.

Латвійскія войскі пазанімалі на паграніччы з Літвой тья ваколіцы, аб якія між латышамі і літвінамі даўно ўжо йдзе спорка.

Палажэньне Украіны.

Украінскае Бюро Прэсы наказвае аб усё ўзрастаючым паўстанчэскім руху на Украіне. Барацьба украінцаў з більшавікамі ўзрастае асабліва пасля абруху хлеба з палёў.

Проці більшавікоў паўстаў народ ужо і на левым і на правым беразі Дняпра. У Палтаўшчыне паўстанцы б'юцца пад камандай нейкай казачкі Марусі. На лініі Крамечуг-Палтава працуе група атаманца Жывагарава, у Харкаўшчыне—Махно, ў Чарнігаўшчыне—Раманка, у Херсоншчыне (каля Балты)—Забалотны. На паўночы ад Елізаветграду група Кохненькі заняла Умань.

На Кіеў ідзе наступленьне з трох бакоў. Усе дарогі ў Кіеў перарэзаны паўстанцамі. Пад Тараўшчай більшавікі былі разгромлены, брыгада Будзённага абязброена, а камісары і каманданты разстрэляны. З поўначы на Кіеў наступае Мардалевіч. У Кацярынаслаўшчыне атаман Ільчэнко знішчыў більшавіком усе пераправы на Дняпры.

Урад Пятлюры мае хутка перапраца з Тарнова ў Камянец-Падольскі і ўжо падгатаўляецца да скліканьня устаноўчага сойму Украіны.

Новая мобілізацыя у Расеі.

З Масквы наказваюць, што савецкі ўрад загадаў новую мобілізацыю радзіўшыхся ў 1886—1888 г. г. дзеля утварэньня работніцкай арміі.

„Kurjer Słazki“ паведамляе, што лібаўскі порт павінен належаць да Польшчы, бо інакш немагчыма скрануць з упадку гандаль і промысел у Польшчы, якія ў часы вялікае хатняе і більшавіцкае вайны ёсьць у катастрофным палажэньні.

Дзе іх дэмакратызм?

Як піша „Gazeta Poranna“, дэпутат Лютослаўскі заявіў у польскім сойме, што Р. Р. С. (польская соцыялістычная партыя, якая ў імя дэмакратыі дамагаецца аднапалатнай сыстэмы, „папраўдаі змагаецца з праўдзівай дэмакратыяй: гэта дзаводзяць найлепш цяперанія часы, калі левыя элемэнтны карыстаюцца рэакцыйнымі мэтадамі і ў сыстэме упраўленьня ўжываюць гвалту і надужываньня ўлады“. „Бо цяперака мы знаходзім подпісы іх партыйных таварышоў (Р. Р. С.) пад уставам аб абразе маестату, знаходзім іх подпісы пад уставам аб зачыняньні вустаў прэсе, знаходзім іх подпісы пад

рознымі тэндэнцыямі, якія зусім нічога супольнага з дэмакратыяй ня маюць“ („Pochodnia.“)

Польскае золата.

„Rzeczpospolita“ з 21 кастр. наказвае, што польскі скарб мае золата ўсяго толькі на 35½ мільёнаў нямецкіх марок перадваеннай цаны. Гэтак адна залатая марка мае забеспечваць ажно 1000 папярочых польскіх марок.

Англіцкія вучоныя за збратаваньне з немцамі.

Прафэсары і дактары оксфордзкага унівэрсытэту ў Англіі ў ліку 571 напісалі супольна пісьмо да прафэсараў нямецкіх і ўстрыяцкіх унівэрсытэтаў, заклкаючы іх аднавіць прыязныя адносіны, якія існавалі паміж англіцкімі і нямецкімі вучонымі перад вайной. Англіцкія нацыяналісты вельмі абураны гэтым.

Забастоўка англіцкіх капальняных работнікаў.

У Англіі пачалася агульная забастоўка капальняных работнікаў, каторыя дамагаюцца павялічаньня платы на 10 шылінгаў у тыдзень і ўчасьця ў чыстым даходзе з капальняў.

З прычыны гэтае забастоўкі прыпынілася праца шмат у якіх галінах вытворчасьці, ў якіх працуе агулам каля 2 мільёнаў работнікаў. У портах—застой.

Справа Ірлянды.

Швайцарскія газэты наказваюць, што ў Ірлянды рэвалюцыйны рух мае вялізарную сіду. Англіцкі ўрад грозіць ірляндзкаму рэвалюцыйнаму ўраду, што, калі гэны ўрад ня прыстане на аўтаномію, а будзе далей дамагацца поўнай незалежнасьці Ірлянды, дык Англія выступіць проці членаў яго, як проці бунтаўшчыкоў.

Рэвалюцыйны рух у Індыі.

У Індыі ў Калькуце, Бомбаі і іншых мястох шырыцца забастовачны рух на палітычным грунці. Народ у Індыі вельмі востра выступае проці панаваньня Англіі. Рух гэты падтрымліваецца ў значнай меры расейскімі більшавікамі, каторыя хочучь гэтак зрабіць англічан больш згоднымі на мір з Савецкай Расеяй.

ДРУКУЕЦЦА І СКОРА ВЫЙЗЕ Ў СЬВЕТ

БЕЛАРУСКІ КАЛЕНДАР НА 1921 ГОД (кірыліцай)

12-ты год выданьня.

ЦАНА 15 МАРАК.

Хто купіле адразу 10 экз., таму спушчаецца 10%; хто купіле 50 і ба-лей экз.—спушчаецца 20%.

Заказы прымаюцца ў Вільні ў „Беларускай Книгарні“, Завальная, 7.

У Ашмяне у грамадзяніна Тарчэўскага.

ПРЫМАЮЦЦА АБВЕСТКІ!